

ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ В ВІРТУАЛЬНОМУ ПРОСТОРИ

Танасійчук Є.Є.

Науковий керівник – к. філос. н., доц. Кунденко Я. М.
Харківський національний університет радіоелектроніки
(61166, Харків, пр. Леніна 14, каф. філософії, тел. (057) 702-14-65
E-mail: tanasiichuk_evhenii@hotmail.com, тел. (057) 710-39-71

This work identifies some aspects of socialization and the problem of socialization in virtual space.

Глобальною проблемою ХХІ ст. стало формування принципово нового простору самоідентифікації людини, його вибору власної соціальної ролі і способів самовираження. Під впливом «інформаційної революції» процес соціалізації особистості виявився позбавлений жорсткого регламентує впливу з боку суспільства. Соціальна успішність у сучасному суспільстві пов'язана не стільки з володінням певним обсягом знань або відкритим доступом до інформаційних ресурсом, скільки зі здатністю вільного пошуку інформації, її критичного і творчого осмислення, створення нових інформаційних продуктів. Подібні вміння тісно пов'язані зі світоглядними і психологічними особливостями особистості. Їх ефективна реалізація не можлива без схильності людини до постійного саморозвитку, самовдосконалення.

Сучасна людина формується як особистість у медіанасиченому середовищі. Він занурений в справжній океан інформації. Причому, замість отримання великих, взаємопов'язаних, систематизованих інформаційних «смуг» він стикається з короткими «спалахами інформації» – аудіовізуальними кліпами, числовими рядами, текстами новин, «обривками теорій», які не вкладаються в колишні межі уявлень і знань. Нерідко цей інформаційний потік несе суперечності і навіть взаємовиключні відомості, а загальна кількість інформації зростає в геометричній прогресії. В результаті людина виявляється перед необхідністю вільно чи мимоволі, усвідомлено чи інтуїтивно адаптувати отримувану інформацію до власних уявлень, надавати їй якусь смислову стрункність, «добудовувати» несуперечливу реальність навколишнього світу.

Саме так і народжується феномен віртуалізації. Він пов'язаний не стільки з технологічним, скільки з інформаційним впливом на людину, а, головне, передбачає суб'єктивне «проекування» навколишнього світу самою людиною. Інстинктивно захищаючись від потоку нової інформації, людина традиційного типу набуває такі риси, як прихованість, підозрілість, інфантильність. Рятуючись в калейдоскопі насущних, повсякденних проблем, подібні люди воліють не помічати принципові зміни навколишнього світу і розцінювати нові явища як безглузді, не

мають практичного значення фантазії. Але саме вони і виявляються доступним об'єктом інформаційного маніпулювання. Люди з традиційним типом мислення легко і захоплено сприймають будь-які образи, що імітують «справжній сенс». Вони потребують «образі ворога» і відчутті власної «історичної правди». Спекуляція на подібних настроях залучає суспільство в боротьбу за відродження «традиційних цінностей», що часто стає лише черговою ілюзією віртуальної реальності.

Проблема ідентичності соціальної ідентифікації особистості є однією з найбільш складних і вибухонебезпечних проблем сучасного людства. Вона не може бути осмислена в категоріях конфронтації «нових» і «старих» соціальних сил, в контексті боротьби за збереження або забуття традиційних етнокультурних і конфесійних цінностей. Вона породжена інноваційним характером розвитку інформаційного суспільства, перманентної мінливості і кліпової фрагментарності сучасної культури. Сучасна людина змушена постійно втрачати ідентичність з тим, щоб виробляти її знову й знову. Уже здавалося б знайдений відповідь, сформований «Я-образ» розсипається всякий раз, коли навколишній інформаційний простір утворює нові фантоми «образів», «смислів», «ризиків» і «загроз». Цей інформаційний пресинг змушує людину заново переосмислювати не тільки зовнішню реальність, але й постійно вибудовувати власне «Я». Рефлексивний характер сучасної ідентичності та її гранична пластичність можуть сприйматися як витрати перехідного етапу суспільного розвитку. Проте реальної альтернативи подібний тип соціалізації людини не має. Спроби блокувати вплив сучасної інформаційної культури під гаслами «істинної віри», національної самобутності, «етнічної чистоти» здатні створити лише видимість консолідації суспільства. Паразитуючи на ірраціональних страхах перед мінливим світом, така політика пестує в людині ксенофобію, апріорна недовіру до «інших» і, в кінцевому рахунку, лише посилює соціокультурний хаос.

Відмова від охоронної соціокультурної політики зовсім не передбачає забуття сімейних, конфесійних, етнокультурних цінностей. Рефлексивна, «відкрита» ідентичність сучасної людини, як і раніше залежна від цих традиційних факторів. Але принципово змінюється характер їх впливу. Традиції стають не основою пасивного сприйняття людиною вже усталених, жорстко зафіксованих правил, установок і стереотипів, а частиною різноманітного, плюралістичного соціокультурного простору. Їх різноманіття дозволяє людині долучатися до нескінченного потоку «ролей», «образів», «смислів». Тим самим, мультикультурне, багатонаціональна, поліконфесійному суспільстві перетворюється на невичерпне інформаційний ресурс, в багатогранну «матрицю» для вільної самоідентифікації, для побудови образу власного «Я».